

Dacă nu ar fi maltratat flagrant un text valoros, dar absolut neteatural, scris de John Whiting și tradus de Mirela Iacob, dacă nu ar marca dezastruos începutul "Stagiunii europene" pe care și-a propus-o Teatrul Național din Timișoara, dacă nu ar abuza în mod nepermis de răbdarea și bunăvoința publicului care, nu-i vorbă, profită ingenios de orice moment favorabil spre a părăsi sala transformată în loc de supliciu, spectacolul cu piesa *Diavolii* nu ar merita dreptul la cronică. Flască, imatură, lipsită de orice idee regizorală, cu un decor masiv, utilizat haotic, și cu niște costume aberante, montarea semnată de László Keszég e doar un bruion diletant ce pune în situații cum nu se poate mai penibile mai mult de douăzeci de actori și un număr apreciabil de figuranți. Degeaba citim în caietul-program că un cronicar de la prestigiosul "The Times" a calificat textul drept "o piesă răvășitoare, una dintre cele mai reușite creații ale ultimilor ani apărute pe Broadway" și că "Diavolii are un aer elisabetan de netăgăduit și bogăția unui text dramatic foarte bine scris", câtă vreme prin fața ochilor ne trece o succesiune de secvențe malformate care, în loc să reflecte oroarea provocată de intole-

Total

neartistic

ranța bisericii, nu izbucnesc decât să stârnească oroarea spectatorilor. Jocul actoricesc e pauper, schematic și pripit, când cu un ton prea jos, când cu un ton prea sus. Lipsesc accentele viguroase și incantațiile fulgurante pe care le presupune piesa. Spectatorul răbdător (masochist?) așteaptă în zadar așezarea clară în imagini ferme și spirituale a ideilor textului. I se oferă în schimb o organizare scenică mai mult decât discutabilă,

care amalgamează situațiile dramatice. Iar ca premiu de fidelitate pentru cei ce au stat până la capăt, actrița care o interpretează pe Sora Jeanne a Îngerilor se despoaie fără nici un fel de motivație

DIAVOLII de John Whiting. Traducerea: Mirela Iacob • **TEATRUL NAȚIONAL** din TIMIȘOARA • Data reprezentației: 11 decembrie 1998 • Regia: László Keszég • Decorul: Gábor Valcz • Costumele: Edit Szűcs • Muzica: Albert Markós • Distribuția: Dorin Dragoș (Mannourry), Cristian Szekeres (Adam), Valentin Ivanciuc (Louis Trincant), Aura Călărășu Hasnaș (Philippe Trincant), Doru Iosif (Jean d'Amagnac), Dan Antoci (Guillaume de Cerisay), Gheorghe Stana (Un gunoier), Armand Calotă (Urban Grandier), Mălina Petre (Ninon), Damian V. Oancea jr. (De La Rochepezay), Constantin Tovarnișchi (Părintele Rangier, Ludovic al XIII-lea), Florin Ionescu (Părintele Barré), Carmen Ionescu (Sora Jeanne a Îngerilor), Daniela Bostan (Sora Claire), Ana Maria Cojocaru (Sora Louise), Damian Oancea (De Laubardemmont), Ștefan Sasu (Părintele Mignon), Laura Avarvari (Sora Gabrielle), Zoltan Lovas (Henri de Condé), Horia Ionescu (Richelieu), Mircea Bellu (Un crainic), Florin Ruicu (Bontemps, Un copist), Daniel Petrescu (Părintele Ambroise) ș.a.

artistică. Dar ce e artistic în această montare cu totul neartistică ?

Mircea Morariu

So opera

Directorul de teatru...

Smaranda Oțeanu-Bunea

Cum pe lumea asta nimic nu-i întâmplător, tocmai cu *singspiel*-ul mozartian **Directorul de teatru** și-a făcut debutul Opera Comică – cea dintâi trupă particulară de gen din România...

Pentru cine nu a văzut încă premiera respectivă și deci nu înțelege la ce mă refer, trebuie să spun că trei sunt coincidențele... defel întâmplătoare dintre nașterea – și "botezul" – acestei trupe și alegerea acestei lucrări drept prim titlu în repertoriul ei. Înainte de toate, faptul că fondarea și conducerea Operei Comice îi aparțin chiar unui... director de teatru: Smaranda Oțeanu-Bunea a părăsit recent unul dintre fotoliile directoriale ale Operei Naționale Române, pe care îl ocupa deja de ceva

ani. De altfel, a devenit de multă vreme o obișnuință pentru ea să conducă tot felul de organisme muzicale – cele mai multe, înființate de către ea însăși: Colegiul Criticilor Muzicali din fosta Asociație a oamenilor de teatru și muzică (ATM) și una dintre urmașele acesteia, Uniunea Criticilor Muzicali, apoi revista "Melos" și Fundația "Oedip". În cadrul acestei din urmă asociații non-profit (al cărei președinte de onoare este Ludovic Spiess) și cu sprijinul Uniunii Criticilor Muzicali (căreia îi este președinte Grigore Constantinescu), Opera Comică nu face decât să dezvolte una dintre acțiunile de mare succes ale colaborării dintre cele două: turneele realizate cu concertul de arii și duete

"Vedetele Operei" în orașe unde nu există teatre de gen. Pare destul de ciudat, dar aparținând unei organizații non-profit, și Opera Comică este tot non-profit ! Profitul urmează să fie – evident – acela cultural, de care vor beneficia amatorii de operă din alte localități decât cele unde se joacă în mod curent operă. Dar fiecare premieră din proiectata serie a acestor spectacole itinerante va avea loc la București, la Teatrul de Operetă "Ion Dacian", care se implică în proiect punându-și la dispoziție nu doar sala, ci și orchestra. (Iar veritabila performanță pe care orchestra Operei a atins-o sub bagheta încă tânărului și extrem de talentatului dirijor Iurie Florea este deosebit de benefică pentru ridicarea și

consolidarea profesionalismului acestui ansamblu.)

A doua coincidență marcată de **Directorul de teatru** este aceea că acțiunea *singspiel*-ului compus de Mozart pe libretul lui Gottlieb Stephanie jr. o constituie chiar alcătuirea unei trupe de operă. Dacă în 1786, când a fost scrisă partitura, o asemenea trupă putea cuprinde doar două soprane – dna. Herz (în versiunea actuală, numită pe românește: dna. Inirmă) și **dra. Silberklang** (**dra. Sunet-de-Argint**) – și un bas (...buf, numit – firește – Buffo), trupa Operei Comice de azi mai include, pe lângă cântăreții ce au susținut rolurile respective la premieră (Silvia Voinea, Ileana Tonca, Ștefan Popov și – interpretul personajului titular, directorul Franck – tenorul Marius Brenciu), alți șase soliști care urmează să le preia, dar și un regizor (Radu Gabrea), un scenograf (Viorica Petrovici), doi pianști (în prima reprezentație a fost Mihaela Vâlcea; urmează Diana Spânu) și doi dirijori (după Iurie Florea, va veni la pupitru Cristian Alexandru Petrescu).

În fine, ultima coincidență cu realitatea o reprezintă însăși ideea de bază a *singspiel*-ului **Directorul de teatru**: pledoaria pentru spiritul de echipă pe care practicarea operei îl pretinde și la care se poate ajunge atât de greu, doar învingând vanitatea și interesul pecuniar de care individualismul artistului liric este atât de puternic impregnat în aspirația sa spre glorie personală.

Dincolo de parcimonia montării (indispensabilă pentru un spectacol itinerant), destule “hibe” pot fi lesne observate de către un spectator avizat: o stație “din altă piesă”, care încurcă locul pe scenă și maschează fără rost pianul – ce ar trebui expus ca element de decor, nu ascuns, căci doar la el sunt acompaniați cântăreții veniți să dea o audiție (cu arii și duete din alte opere mozartiene) în fața unui impresar imaginar, într-o prefață alcătuită ad-hoc la altminteri prea scurta partitură mozartiană; însuși textul acestui preambul, nu foarte spiritual și nici măcar suficient de instructiv pentru spectatorii novici ai genului liric, cărora le poate in-

duce de pildă falsa idee că Blonda și Constanze ar fi – amândouă ! – logodnicele lui Belmonte sau că numai came-ristera Donnei Elvira, nu și Zerlina, ar fi “o fată din popor”, rostirea acestui text... la microfon (cu toți paraziții de rigoare!), de către o actriță (Victoria Cociaș) a cărei voce cu siguranță s-ar fi putut auzi și fără amplificare, așa cum se aude perfect, chiar și în proză, glasurile educate totuși pentru cânt ale celor patru soliști; costumul de paiată în care viitorul Buffo participă la audiția premergătoare... cu rolul Don Giovanni; trecerea în contemporaneitate a directorului de teatru – trecere nemotivată, atâta vreme cât ceilalți membri ai trupei rămân până la sfârșit tot în epoca lui Mozart; jocul gratuit și nici foarte artistic cu un geamantan care nu se știe prea bine al cui este (dacă îi aparține trei. Silberklang, atunci de ce Franck și Buffo își permit să scotocească în el, scoțând la vedere piese de lenjerie ? iar dacă este al lor, atunci de ce el apare în scenă o dată cu **dra. Silberklang** și de ce tocmai când aceasta li se prezintă, cei doi bărbați răscolesc în el cu frenezie?); în fine, defectele din primele evoluții ale basului (cântând sub ton) și tenorului (forțând în acut), din fericire remediate pe parcursul reprezentației.

Regizorul Radu Gabrea izbutește să-i facă pe cântăreți să fie și actori întrucâtva, adică să rotească proza cu un firesc ce nu prea se întâlnește la soliști de operă și să-și pigmenteze rolurile cu unele detalii savuroase de mișcare scenică, dar – în mare vorbind – nu reușește în schimb să înfrângă schematismul și convenționalismul spectacolului liric. Nu pot să nu recunosc faptul că, sub acest raport, **Directorul de teatru** montat acum câțiva ani la Opera din Constanța de către regizorul Cristian Mihăilescu (și el.. director de teatru !) era superior...

Luminița Vartolomei

Silvia Voinea, Marius Brenciu, Ileana Tonca și Ștefan Popov

foto: Manius Macsențian